

„Atlas przestępczości w Polsce, cz. III”

„Atlas przestępczości w Polsce, cz. III” jest sporządzany przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Przedmiotem porównań obejmujących lata 90-te jest sytuacja w Polsce oraz dane z 17 wysoko uprzemysłowionych krajów zachodnich i 16 stolic państw postkomunistycznych. Porównania dotyczą 30 krajów zrzeszonych w Radzie Europy. O wartości Atlasu przesądza nie tylko zakres porównań, lecz także wielość źródeł informacji i ich jakość. Obok danych policyjnych pojawiają się także statystyki sądów, więzień i aresztów, dane budżetowe, dane uzyskiwane w ramach Międzynarodowych Badań Ofiar Przestępstw.

Najważniejsze ustalenia:

- największe zmiany dynamiki zanotowano w przypadku korupcja w Polsce - na wykresach przestępczości tego typu dane Polski nie mieszczą się na wykresach innych państw. Pod względem korupcji urzędników bijemy średnia unijną prawie 10 razy.
- stosunkowo niska przeciętna długość pobytu w polskich więzieniach, Polska należy do państw, które prowadzą najbardziej liberalną politykę karania. Przeciętny pobyt w więzieniach w Polsce - 9 miesięcy, na Węgrzech – 14, Portugalii – 25 miesięcy. Odsetek kar długoterminowych (powyżej 10 lat) – w Polsce ok. 20%, we Francji, Szwecji, Czechach – 3-%, w Holandii – prawie 40%,
- wysokie - 7 miejsce Polski pod względem ilości zabójstw, chociaż ich liczba spada. Spadek ten może wynikać po części ze wzrostu wzrost liczby osób zaginionych. Wykrywalność zabójstw oscyluje wokół 50%, co oznacza, że co drugi zabójca jest wolny.
- dramatyczny wzrost przypadków fałszowania dokumentów,
- wzrost przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu.
- Pośród 17 krajów rozwiniętych mamy pierwsze miejsce pod względem rozbojów i włamań do samochodów (w Warszawie wykrywalność kradzieży samochodów wynosi 1%!)
- Podobnie wysokie miejsc zajmujemy w przypadku kategorii: kradzieże kieszonkowe.
- Polska ma jeden z najniższych wskaźników zgłaszalności przestępstw.
- Najbardziej bezpieczne województwa to województwa ściany wschodniej, najgroźniejsze – zachodniopomorskie i pomorskie.
- Z badań ofiar przestępstw wynika, że przestępczość nie wzrasta. Polska pomimo tego jest w grupie państw o najwyższej przestępczości.

Instytut **podważa wiarygodność części danych policyjnych** o wykrywalności przestępstw w województwach i dużych miastach – nie ma możliwości, aby miasta tak podobne, tak bardzo się różniły poziomem wykrywalności. Świadczy to może o manipulacjach statystykami. Część danych policyjnych, ich zmiany, wywołane są nowymi kwalifikacjami prawnymi przestępstw – np. jazda po pijanemu, posiadanie narkotyków, itd. Policja przestała publikować statystyki na temat tzw. prawdziwej wykrywalności – kiedy sprawca przed podjęciem interwencji nie był znany.

Wnioski

- kluczem do zwalczania przestępczości jest prewencja, czyli bardzo wczesne jej zapobieganie, zanim dziecko będzie miało 11,12 lat,
- niezbędna jest szybka reakcja na przestępstwo i kara - chociaż kary należy minimalizować, to powinno być jednocześnie znacznie mniej kar z zawieszeniem,
- powinno się zaostrzyć system karania nieletnich,
- Naukowcy prognozują wzrost przestępczości „unijnej” – oszustwa na zwrotach VAT-u, kwotach dotacji do produkcji rolnej itp.